

SDE Analiz

Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık)

Prof. Dr. Hasan Tahsin FENDOĞLU

İçindekiler

Giriş.....	4
Tarihsel Süreç.....	5
Kamu Denetçiliğinin Görevleri	6
Ombudsmanlık Uygulamaları (Alfabetik).....	8
Ombudsmanlık ve Benzeri Kurumsallaşmalar	15
Ulusal ve Uluslararası Kurumlarla İlişkiler	16
2006 Tarihli Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'na Göre Kamu Denetçiliği (KDKK-2006'nın Analizi).....	19

SDE ANALİZ
Aralık 2010

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, dünyada, kamu yönetişimi ve insan hakları alanında zihniyet değişimi olmuş, İsvetç modeli işığında ombudsmanlık giderek yaygınlaşmıştır. Türkiye bu gelişime geç uymuş, 2006'da yapılan yasa, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilince, Anayasa değişikliği yapılarak bu kurum Kamu Denetçiliği adı altında Anayasaya girmiştir. Kamu Denetçisi, yönetimin mağdur ettiği bireylerin yaptıkları şikâyetler üzerine harekete geçen, hızlı ve güvenli bir şekilde geniş bir soruştırma ve araştırma yetkisi ile donatılmış olan kişidir. Denetçi, yapılan haksızlıkları ortaya koymak, takdir yetkisinin kötüye kullanılmasını engellemek, mevzuata saygılı olmayı ve uygun hareket etmeyi sağlamak, hakkaniyet önlemlerini tavsiye etmek ve kamu hizmetlerinin daha iyi görölmesi için gerekli reformların yapılması önerilerinde bulunmak amaçlarını güden Parlamento tarafından seçilmış, kimsenin telkin ima ve tavsiyede bulunamadığı bağımsız bir kamu görevlisidir.

Bu kurumu benimseyenler, yargı yoluyla denetim, idari denetim, parlamento denetimi (siyasi denetim), basın denetimi, kamuoyu denetimi ve uluslararası denetim yolu ile idarenin denetlenmesini yeterli görmeyerek, ombudsman denetimini zorunlu bulmuşlardır.

Kamu denetçiliği kurumunun temel işlevi başvuru almak ve incelemek olduğundan, ayrıca ulusal insan hakları kurumuna da başvuru alma yetkisi verilmesi görev ve yetki çatışmasına yol açabilecektir. Türkiye'de halen ombudsmana benzer bazı kurumlar var olsa da, bunlar idarenin içerisinde olup, ombudsmanın taşıdığı özelliklere sahip değildirler.

Anahtar Kelimeler ve Kavramlar:

Ombudsmanlık, Kamu Denetçiliği, Yolsuzluk, İnsan Hakları, Ulusal Kurum, Paris Prensipleri, Hassas Gruplar, Dilekçe Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu, OPCAT, Eşitlik Kurumu, İrk Eşitliği Direktifi, Avrupa Birliği.

Giriş

İkinci dünya savaşı sonrasında, Dünyada, kamu yönetimi ve insan hakları alanında zihniyet değişimi olmuş, tarafsız, bağımsız, uzman kurumlara ihtiyaç olmuştur. Sivil toplum örgütlerinin de kimi zaman yanlı ve güdümlü eğilimleri olabileceği gibi nedenler, kamusal sorumluluğu bulunan ve bir anlamda kamu vicdanının ve hakkın savunucusu, tarafsız ve bağımsız olan uzman kurumların önemini giderek arttırmıştır. Halkla devlet arasında bir iletişim ve güven köprüsü oluşturabilmek için ombudsmanlık kurumunun kurulması ve geliştirilmesi dünyada demokrasinin meşruiyeti ve hukuk devleti açısından bir zaruret olarak görülmüştür.

Yargı yoluyla denetim, idari denetim, parlamento denetimi (siyasi denetim), basın denetimi, kamuoyu denetimi ve uluslararası denetim yolu ile idarenin denetlenmesi yeterli değildir, ombudsman denetimine ihtiyaç vardır.

Kamu denetçisi, hızlı ve güvenli bir şekilde geniş bir soruşturma ve araştırma yetkisi ile donatılmış olan, yapılan haksızlıkları ortaya koymak, takdir yetkisinin kötüye kullanılmasını engellemek, mevzuata saygılı olmayı ve uygun hareket etmeyi temin etmek, hakkaniyet önlemlerini tavsiye etmek için gerekli reformların yapılması önerilerinde bulunmak amaçlarını güden seçilmiş bir kamu görevlisidir.

Türkiye’de 7’nci ve 8’nci Beş Yıllık Kalkınma Planları ile 55’nci ve 59’ncü Hükümetler döneminde Kamu Denetçiliği konusunda çalışmalar yapılmış ve 2006 yılında TBMM tarafından ilk kez Kamu Denetçiliği Kurumu Yasası çıkarılmıştır. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda “Türk Ombudsmanı”, “Kamu Denetçisi” “Kamu Hakkemi” veya “Yurttaş Sözcüsü” gibi terimler tartışılmış ve sonuçta yasa ve Anayasanın 74’üncü maddesinde “Kamu Denetçiliği” kavramı tercih edilmiştir.

Dünya uygulamalarına bakıldığında bu kurumun ana hedefinin yönetimin iyileştirilmesi olduğu söylenebilir. Amaç, yönetimin iyileştirilmesi, birey haklarının korunması, “Bugün git yarın gel” felsefesinin yıkılması, vatandaşın ensesinde boza pişirilmesi düşüncesinin sona ermesi, cumhurun verdiği verginin sonucunu denetleyebilmesi, bireyin hesap sorabilmesidir. Yargı yoluyla denetim, idari denetim, parlamento denetimi (siyasi denetim), basının denetimi, kamuoyu denetimi ve uluslararası denetim yolu ile idarenin denetlenmesi yeterli değildir, ombudsman denetimine ihtiyaç vardır. Özellikle Türkiye gibi her şeyi sineye çekmeye alışık insanların olduğu ülkelerde ombudsmanlık gereklidir. Devletin âli yararları, hikmet-i hükümet ve devlet baba kavramlarının yoğun

SDE Analiz

olduğu ülkemizde devlet birimleri belki ilk zamanlar ombudsmanlığa direnecek ama sonuçta onlar da toplam kaliteyi yakalamak isteyeceklerdir. Özellikle Batı dünyasından gelen ve Doğu'nun şiddet, korku, militarizm gibi değerlerle anılmasına karşın, Türkiye, ne kadar barışçı olduğunu ve insan haklarına değer verdiğini göstermek zorunda olup insan hakları konusunda bir marka olabilir. Kamu Denetçisi görevini iyi yapabilmek için denetleme birimleri arasında bir ağ kurmalı ve eşgüdüm görevini ifa etmelidir.

Tarihsel Süreç

Kamu denetçiliği, Osmanlı'daki yargı kurumundan (hisbe dâhil) esinlenerek İsveçliler tarafından kurulmuş ve oradan da tüm dünyaya yayılmış olan bir sistemdir. Bu kurumun bir Osmanlı Kurumu olduğunu, İsveçliler de diğer ülke temsilcileri de uluslararası toplantılarda sürekli dile getirmektedirler.

Büyük Selçuklu hükümdarları haftada iki gün halkın şikâyetlerini dinlerdi. Anadolu Selçuklularında ise Sultan, yılda bir defa mahkemeye gider, kadı karşısında ayakta durur ve davacı varsa yargılama yapılır, kadı tarafından hüküm verilir ve bu hüküm yerine getirilirdi. Osmanlı sultanlarından Orhan ve II. Murat, sabahları Saray kapısı önünde yüksek bir yere çıkarak doğrudan halkın yakınmalarını dinlerlerdi. Kadıların korkup da yargılamaktan çekindikleri kişilerin yargılanması Osmanlı öncesinde mezalim mahkemesinde, Osmanlıda ise Divanı Hümayunda yapılmıştır. Osmanlılarda Divan-ı Hümayun'un ilk ve asli görevi de yakınmaları dinleyip sorunları çözmektir. Divan-ı Hümayun'un adli, idari ve siyasi yetkileri vardı. Buraya sosyal mevki, yaş, din, dil, cinsiyet farkı gözetilmeksizin herkes yazı ile veya bizzat başvurabilirlerdi.

Yargı kuvveti içinde yer alan Divan-ı Hümayun dışında, başka divanlar da vardı. Örneğin çarşamba günleri vezir-i azam dava dinler, divandan sonra, Sadrazam, yanına Yeniçeri Ağasını, İhtisap Ağasını (Ombudsman benzeri) ve Kadı'yı alıp, temel gıda maddelerinin fiyatlarını kontrol eder; fırınlara uğrayıp, ekmekleri denetler; gerekirse ilgililere ceza verip hemen infaz eder ve ayrıca Cuma selamlığı sırasında, Padişah'ın yolu üzerinde, görevliler, hasır yakarak talebi olduğunu belirten kişilerin dilekçelerini toplayarak Sultana arz ederlerdi.

Kadı Sicillerindeki kayıtlardan, mahkemeye intikal eden bazı davaların; taraflara kadı tarafından yapılan davet üzerine ve tarafların uzlaşmasıyla sonuçlandığı anlaşılmaktadır. *Uzlaştırma Grubu* en az üç kişiden oluşmaktaydı. Her ne kadar heyette yer alan şahıs isimleri kesin olarak bilinmese de, *şuhûdü'l-hâl*'de olduğu gibi, muhtemelen onlar da toplumda sevilip-sayılan, fikir ve kararlarına güvenilen kimseler arasından belirlenirdi.

Dava açmayı gerektirmeyen, ama toplumda "iyiliği emretmek, kötülükten yasaklamak görevi" bulunan teşkilata hisbe teşkilatı, bu işle ilgili memura muhtesip, yetkilisine İslam ülkelerinde "Hisbe Valisi", Osmanlı'da ise "İhtisap Ağası" denirdi. Hisbe bize özgü bir kurum olup, Bizans'tan veya Roma'dan alınma veya kadı karşısında alternatif olarak dinden kaçış da değildir. Muhtesip, yargı-

Kamu denetçiliği,
Osmanlı'daki yargı
kurumundan (hisbe
dâhil) esinlenerek
İsveçliler tarafından
kurulmuş ve
oradan da tüm
dünyaya yayılmış
olan bir sistemdir.
Bu kurumun bir
Osmanlı Kurumu
olduğunu,
İsveçliler de diğer
ülke temsilcileri
de uluslararası
toplantılarda sürekli
dile getirmektedirler.

SDE Analiz

Dünyada ilk resmi Ombudsman, 1809 tarihinde İsveç'te Demirbaş Şarl'ın 1713 yılındaki görüşü doğrultusunda kurulmuştur. Uygulama başarılı olunca da 1809'da İsveç'te anayasal bir kurum haline getirilmiş, Finlandiya 1919, Norveç 1952, Danimarka 1953, Batı Almanya 1957 yılında ombudsmanlık sistemine geçmiştir.

daki gecikmeleri ve diğer adli yakınmaları dinleyerek, adaleti gerçekleştirme-ye çalışırdı. Osmanlı'da hisbe kurumu epey değişikliğe uğramış, evvelce kadılık derecesinde olan hisbe görevi, artık Osmanlılarda şehir veya kasabanın ikincil derecede bir hizmeti halini almıştır. Osmanlı'da hisbe, kadı'nın görevleri arasında bulunduğundan, muhtesip de kadı tarafından atanırdı.

Tarihte "Demirbaş Şarl" olarak tanınan İsveç Kralı 12. Karl, 1709 yılında Osmanlı-Rus savaşı nedeniyle Poltava'da Padişah III. Ahmet döneminde Rusya'ya karşı yenilir ve Osmanlı'ya sığınır. Kral, Edirne civarındaki Demirtaş Paşa konağında 5 yıl kadar konduğumuz olur. İşte bu zat, ülkesinde kendisinin yokluğunda baş gösteren yolsuzlukların önlenmesi için kurumlarımızı incelemiş ve kral adına hareket eden kamu görevlilerinin yasalara uygun hareket edip etmediklerini denetlemek için bir kişiyi yüksek vekil (Hogste Ombudsmannen- Supreme Procurator) olarak atamış ve böylece 1713 yılında İsveç'te Ombudsmanlık Kurumu'nu kurmuştur. Kral ülkesine giderken kendisine refakat eden Yeniçerilerin kaldığı Askar Köyü, İsveç'te Başkent'e yakın bir mesafededir.

Bu kurumun menşeinin Osmanlı olduğunu, İsveçliler de diğer ülke temsilcileri de uluslararası toplantılarda sürekli dile getirmektedirler. Mesela bizim de bulunduğumuz uluslararası toplantılarda Avrupa Birliği Ombudsmanı Yunanistanlı Nikiforos, Fransız Ombudsmanı Jean Paul Delevoye, İspanya Ombudsmanı ve İsveç Parlamento Ombudsmanı gibi çoğu zatlar, ombudsmanlığın Osmanlı'daki bir kuruma dayandığını defalarca belirtmişlerdir. Dünyada ilk resmi Ombudsman, 1809 tarihinde İsveç'te Demirbaş Şarl'ın 1713 yılındaki görüşü doğrultusunda kurulmuştur. Uygulama başarılı olunca da 1809'da İsveç'te anayasal bir kurum haline getirilmiş, Finlandiya 1919, Norveç 1952, Danimarka 1953, Batı Almanya 1957 yılında ombudsmanlık sistemine geçmiştir. Kurumun ortaya çıktığı ülke olan İsveç'te ombudsmanın görevi, insan hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla hükümet üyeleri dışındaki tüm kamu güçlerinin (Yargı ve Ordu dâhil) denetlenmesidir.

Demokratikleşmenin dünyaya yayılmasıyla Ombudsmanlığın dünyaya yayılması arasında bir benzerlik düşünülebilir. Kamu denetçiliği İsveç'ten sonra İskandinavya Ülkelerine (1954 yılında Danimarka'ya, 1959'da Norveç'e) yayılmıştır (Birinci Dalga 1950-1960). Kamu denetçiliğinin yayılmasında ikinci dalga Avrupa ülkelerine doğru olmuştur (1957'de Almanya, 1973'de Fransa, 1974'de İtalya ombudsmanlığı kabul etmiştir). Üçüncü dalga, Anglo-Sakson ülkelerine doğru olmuş (1962'da Yeni Zelanda, 1967 yılında İngiltere, 1970 yılında Kuzey İrlanda ve 1966 da Arizona-ABD) ombudsmanlığı kabul etmiştir. Dördüncü dalga Rusya ve eski Sovyet ülkelerine doğrudur (1994'de Romanya, 1997'de Rusya Federasyonu, ombudsmanlığı kurmuştur).

SDE Analiz

Kamu Denetçiliğinin Görevleri

Kamu denetçisi, kamu çalışanları hakkındaki şikâyetleri alan, şikâyet üzerine veya kendi isteği doğrultusunda harekete geçen, araştırma yapan, aksaklık-

ları gidermek için izlenecek yollar hakkında öneride bulunan ve rapor hazırlama yetkisine sahip olan bağımsız bir kişidir. Kamu denetçisine masrafsızca, kolayca, doğrudan ulaşılabilir. Şikâyetin nedenini ve ilgili dokümanları içeren bir e-mail, telefon veya mektup yeterlidir. İngiltere ve Fransa'da ise kişiler doğrudan ombudsmana başvuramazlar, bir parlamenter aracılığı ile başvurulur; sonuç da aynı biçimde yurttaşa iletilir.

Görevini kötüye kullanma, rüşvet, rant sağlama, hırsızlık, adam kayırma, torpil, bürokratik taassup gibi yolsuzluklar hep kötü yönetimler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Esasen ombudsmanlık, İsveç'te 1713 yılında ülkede yolsuzluğun had safhaya ulaştığı bir dönemde ortaya çıkmıştı. İngiltere'de 1954 yılında Tarım Bakanlığı'ndaki görevlilerin, köylülere ait olan bir araziye hukuk dışı yollarla el koymalarıyla ortaya çıkan skandal, ombudsmanlığın kurulmasında etkili olmuştu. Genelde, her hükümet değişiminde bir öncekinin yolsuzlukları ortaya çıkmakta, buna karşı duyulan tepki belli bir süre devam etmekte daha sonra gündem değişebilmektedir. İşte bu nedenle Ombudsmanlık, iyi yönetim için gerekli görülmekte; kötü yönetimin bir ürünü olan yolsuzlukla mücadelede etkili önlemlerden biri olduğu kabul edilmektedir. Avrupa Konseyi tarafından onay ve imzaya sunulan 173 no'lu Yolsuzluk Üzerine Ceza Yasası Sözleşmesi de (Criminal Law Convention on Corruption) yolsuzluğa karşı kamu denetçiliği kurumunun kurulmasını salık vermektedir.

Bilindiği gibi, iç hukukumuzda oluşturulan başvuru mekanizmalarına, uluslararası başvuru mekanizmaları da eklenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesindeki İşkenceyi Önleme Komitesinin, Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesinin (CEDAW) ve İnsan Hakları Komitesinin başvuru alma ve inceleme yetkileri Türkiye tarafından kabul edilmiş ve bireyler tarafından, iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra ilgili uluslararası organlara başvurabilme imkânı getirilmiştir.

Kamu denetçisi "çıkarlardan bağımsız" olarak inceleme ve soruşturmalarını yürütmekte, çözümler önermekte ve bunları kamuya açıklamaktadır. Haklarımızı kamudan alabilen, kararları tavsiye niteliğinde olan, bağımsız bütçesi olan, ama melek veya kurtarıcı da olmayan, iyi hukuk eğitimi almış, müşteri-vatandaş odaklı ama devlet düşmanı değildir. Ombudsmanlar çoğu zaman periyodik olarak tutuklama yerleri ve hapisaneleri, nezarethaneleri, göçmenlerin veya sığınmacıların tutuldukları yerleri, askeri barakaları, hastaneleri, okulları, huzurevlerini, çocuk yuvalarını kısaca hak ihlallerinin sıklıkla görülebileceği yerleri de ziyaret etmektedirler. Bu konuda genel eğilim, İsveç ve Çek Cumhuriyeti Ombudsmanlarında olduğu gibi ombudsmanların, nezarethane ve cezaevleri gibi yerlerin denetimine yönelik olarak BM İşkenceye Karşı Seçmeli Protokol (OPCAT) kapsamında öngörülen "ulusal denetim mekanizması" olarak görev yapmasıdır. Araştırmalarda önemli olan husus toplumsal öneme sahip sorunların analitik bir şekilde incelenmesi ve genel kararların ortaya konulmasıdır.

Kamu denetçisi "çıkarlardan bağımsız" olarak inceleme ve soruşturmalarını yürütmekte, çözümler önermekte ve bunları kamuya açıklamaktadır. Haklarımızı kamudan alabilen, kararları tavsiye niteliğinde olan, bağımsız bütçesi olan, ama melek veya kurtarıcı da olmayan, iyi hukuk eğitimi almış, müşteri-vatandaş odaklı ama devlet düşmanı değildir.

Ombudsmanlığın, uluslararası belgelerle benimsenen insan haklarına ilişkin yapılanmalarla da yakın bir ilgisi bulunmaktadır. Avrupa Birliğinin Direktifi gereğince kurulması gereken “Eşitlik Kurumları”, Ombudsmanlık bünyesinde oluşturulabilir.

Ombudsmanlığın, uluslararası belgelerle benimsenen insan haklarına ilişkin yapılanmalarla da yakın bir ilgisi bulunmaktadır. Avrupa Birliğinin Direktifi gereğince kurulması gereken “Eşitlik Kurumları”, Ombudsmanlık bünyesinde oluşturulabilir. İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin İhtiyari Protokolü (OPCAT) çerçevesinde oluşturulması gereken “ulusal önleme mekanizmaları”nın da Ombudsmanlık bünyesinde yapılandırılması mümkündür. Danimarka’da eşitlik kurumlarının fonksiyonları ulusal insan hakları kurumuna, ulusal önleme mekanizması görevi de kamu denetçiliği kurumuna verilmiştir. Avrupa Birliği’nin 2000/43 sayılı Irksal Eşitlik Direktifi doğrultusunda şu ana dek 30 ülkede kurulmuş bulunan ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik kurumları vardır. Özerk idari yapılanma, bağımsızlık, çoğulculuk, bireysel başvuru, inceleme yoluyla tavsiye kararları oluşturma gibi özellikleri taşıyan eşitlik kurumlarının oluşumunda söz konusu direktifin yanında Paris Prensipleri de önemli kaynaklardan biridir.

BM, ulusal kurumlara ilişkin sınıflandırmasında, insan hakları komisyonları ve ombudsmanlar yanında belli sorun alanlarına yönelik kurumları üçüncü grup olarak belirtmektedir. Dolayısıyla, Avrupa’nın kendine özgü ayrımcılık sorunları nedeniyle yaygınlaşan bu kurumları da aslında Ombudsmanlık bünyesinde kabul etmek mümkündür. Sadece belli insan hakları sorunlarına dayalı çalışmalar yapan bir kurumun tek başına UİHK fonksiyonu üstlenmesi Paris Prensiplerine uymaz; dolayısıyla eşitlik kurumları tek başına bir UİHK olamaz; ancak UİHK sistematığının bir parçası olabilir.

Avrupa Ombudsmanı’nın (European Ombudsman) görevi, diğer ombudsmanlardan biraz farklıdır. AB Ombudsmanına AB’de yaşayan bireyler tarafından, AB kurumları hakkında kötü yönetim şikâyetleri doğrudan yapılabilir. Avrupa Ombudsmanına, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Sayıştay ve Adalet Divanı gibi kurumlar aleyhine şikâyet başvuruları yapılabilir; resen de araştırma-soruşturma yapılabilir. Avrupa Ombudsmanı, kötü yönetimi saptar ve rapor verir. Avrupa Birliği, bilindiği gibi, 1992 yılında Maastricht’te imzalanan “Avrupa Birliği Anlaşması”nın 195’nci maddesine göre kurulmuştur. Avrupa Ombudsmanı, Avrupa Parlamentosu’nca atanır. Avrupa Ombudsmanı, AB bürokrasisinin yanlış uygulamalarına karşı vatandaşların haklarını koruyacak bir kurumdur.¹ İlk Avrupa Ombudsmanı eski Finlandiya Ombudsmanı Jacob Söderman (1995-2003), şimdiki Ombudsman P. Nikiforos Diamandouros’dur (2003-halen).

Ombudsmanlık Uygulamaları (Alfabetik)

1. ABD’de beş federe devlette klasik ombudsmanlık uygulanmaktadır; bunlar Havai (1969), Nebraska (1971), Iowa (1972), Alaska (1975) ve Arizona (1966) devletleridir. ABD’de genel anlamda ombudsmanlık, federe devletlerde ve yerel yönetimlerde 1975’lerden beri uygulanmaktadır. ABD’de şu

ombudsmanlıklar mevcuttur; Çocuk Ombudsmanı, Çevre Ombudsmanı, Tüketici Ombudsmanı, Üniversite Ombudsmanı, Cezaevi Ombudsmanı, Azınlıklar Ombudsmanı, Sağlık Ombudsmanı, Aile Ombudsmanı ve İşveren Sorunları Ombudsmanı. 40 Federe Devlette farklı isimler altında ombudsmanlıklar vardır; bunların da 27 tanesi halen bizde olduğu gibi valilik bünyesinde, 2 tanesi savcılığa bağlı, kalanı ise kamu kurumları bünyesinde dirler. İsmi ombudsmanlık olmasına rağmen idareye tamamen bağlı olanlar da vardır. ABD’de her eyaletin ombudsmanlık sistemi farklıdır, bu nedenle her eyalet ayrı ayrı incelenmelidir. Klasik ombudsmanlığın olduğu 5 federe devletten Hawai’de tüm idare ve mahkemeler ombudsman tarafından denetlenir. Arizona’da ombudsman Eyalet Meclisi tarafından atanır, tüm idareyi denetler; denetlenmeyecek olanlar ise şunlardır: Özel ve tüzel kişiler, üniversiteler, kilise okulları, seçimle gelen kişiler, yasama meclisleri ve mahkemeler. Yasama ve yürütme tarafından seçilen ombudsmanlar tüm ABD’de bulunmakta olup, ABD’de ombudsmanlık kurumu giderek daha da yaygınlaşmaktadır. 1977 senesinde tüm yerel, bölgesel ve federal düzeydeki ABD ombudsmanlarını bir araya getiren, ABD Ombudsmanlar Birliği (The United States Ombudsman Association=USOA), kurulmuştur. ABD’deki 6 ombudsman ile Kanada ombudsmanları ortak bir birlik kurmuşlardır (The Ombudsman Association=OA). Amerikan ombudsman modeline göre, ombudsmanlık, Anayasa ile değil kanun ile kurulur, tüm soruşturma yetkileriyle donatılır, her tür dosyaya girme hakkı vardır.

2. **Alman** Anayasasının 17’nci maddesi ile yurttaşa dilekçe hakkı tanınmıştır. Alman Anayasasının 45 b maddesi ile Savunma Ombudsmanlığı kurulmuş, 1956 yılında da Savunma Ombudsmanlığı hakkında kanun çıkarılmıştır. Almanya’da “Cezaların infazı ombudsmanı”, “Bankalar ombudsmanı”, “Sigorta ombudsmanı” gibi ombudsmanlıklar vardır.
3. **Arjantin’de** Ombudsmanlık, 1994 yılında, Anayasaya ek yapılarak kabul edilmiş olup, Ombudsman 5 yıl için Parlamento tarafından seçilmektedir. Ombudsmanın talebi üzerine seçilen 2 yardımcısının, en az 8 yıllık avukatlık tecrübesi olması aranır. Ombudsman hükümete bağımlı değildir; araştırma/soruşturma yetkisi vardır. Yargı aşamasındaki dosyalar ile kamusal karakteri olmayan işler ombudsmanın yetki alanına girmez.
4. **Avusturya’da** Ombudsmanlık Kurumu (VolksanWaltshaft), geniş yetkilidir. Parlamento’ya yıllık raporunu sunar.
5. **Azerbaycan** Azeri ombudsmanına “İnsan Hakları Komiseri” denilmektedir.
6. **Avustralya’da** ombudsmana “Vatandaş Temsilcisi” denilmektedir.
7. **Belçika’da** Irkçılıkla Mücadele ve Eşit Fırsatlar Merkezi kurulmuştur. Ayrıca Federal Kadın ve Erkek Eşitliği Kurumu vardır.
8. **Çek Cumhuriyeti’nde** ombudsmana “Halk Avukatı” denilmektedir. Çek Cumhuriyetinde Ombudsmanın yetki ve görev alanını, yürütmeye ilişkin kuruluşların demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan fiilleri

Ombudsman hükümete bağımlı değildir; araştırma/soruşturma yetkisi vardır. Yargı aşamasındaki dosyalar ile kamusal karakteri olmayan işler ombudsmanın yetki alanına girmez.

oluşturmaktadır. Ombudsman, “olay idarenin bir eyleminden kaynaklanmalı” kriterini uygular. Başvuruların geri çevrilmesi, genellikle olayın yargı aşamasında olması, mükerrer başvuru, iddianın açık bir temelden yoksunluğu gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Başvurabilmek için zamaşıımı bir yıldır.

9. İsveç ve Finlandiya'dan sonra ombudsmanlığı kabul eden 3'ncü ülke Danimarka olup, 1955 senesinde ombudsmanlığı “Parlamento Komiseri” olarak kurmuştur. Ombudsmanlığı kuran yasa, Haziran 1996 tarihli ve 473 sayılı Ombudsman Yasasıdır (The Ombudsman Act No. 473 of June 1996).

10. Hollanda'da Ombudsmanlık, 1983 Anayasasının 108'nci maddesiyle kurulmuştur. Eşit Muamele Komisyonu ise 1994'de kurulmuştur.

11. Finlandiya 1809 yılında Rusya tarafından istila edilmeden önce 600 sene kadar İsveç'in bir parçasıydı. Finlandiya 1909 senesinde bağımsızlığını kazanmış olup, ombudsmanlık, 1919 anayasasının 19'ncü maddesi ile düzenlenmiştir. Ombudsman olmak için hukukçu ve üstün vasıflı olmak gerekmektedir. Parlamento tarafından seçilen ombudsmana bir de yardımcı seçilir.

12. Fransa'da, birey özgürlükleri idari yargı tarafından korunmaktadır. Bu nedenle de idare hukukunun etkin uygulandığı Fransa'da ayrıca, ombudsmanlığa gerek olup olmadığı uzun süre tartışılmış ve sonuçta ihtiyaç olduğuna karar verilmiştir. Açılan bir davada yargılama sürecinin uzaması, idarenin gerektiğinde hakkaniyeti gözetmemesi, yargının pahalılığı, bir takım aksamalar ombudsmanlığa ihtiyaç olduğuna Fransızları da ikna etmiştir. Karşı görüş, Conseil d'Etat (Fransız Danıştay)‘nın yeterli olduğunu, kurulacak yeni birimin klasik sisteme entegre olmayacağını belirlemiştir. Fransa'da ombudsmanlık kurumuna “uzlaştırıcı, arabulucu, hakem” anlamına gelen Medyatör (médiateur) denilmektedir. Fransız Anayasa'sında médiateur'dan söz edilmez. Bu kurum, 03. 01. 1973 tarihinde kanunla kurulmuş, daha sonra 1976, 1989, 1992 yıllarında yasada değişiklikler yapılmıştır. Cumhuriyet Medyatörlüğü, 1973'den beri başarı ile devam etmektedir. Fransa'da medyatör Bakanlar Kurulu kararı ile 6 yıl için atanır, yeniden atanması kabul edilmemiştir. Medyatörün işlemleri Sayıştay denetimine tabidir. Parlamento'ya bilgi verme ve kamuoyuna açıklama yıllık raporlarla (annual report) olduğu gibi önemli olaylarda özel raporlar (special report) düzenlenerek de yapılmaktadır. Fransa'da bunun dışında ayrıca İnsan Hakları Ulusal Danışma Komisyonu'da kurulmuş olup, bu da etkili bir koruma mekanizması sayılmaktadır. Cumhuriyet Medyatörü, her yıl Cumhurbaşkanı ve Parlamento'ya ayrı ayrı rapor sunar. Yasa değişikliği talebinde bulunma yetkisi vardır. Cumhuriyet Medyatörünün, Akdeniz Ombudsmanları Birliği (Association of Mediterranean Ombudsmen=AOM) ve Franko-fon ülkeleri ombudsmanları (AOMF=Association of Francophone Ombudsmen and Mediators) ile de güçlü bir bağlantısı vardır.

13. İngiltere'de ombudsmanlık 1967 yılında “Parlamento Komiseri (Parliamentary Commissioner for Administration=PCA)” adı ile kurulmuştur.

Ombudsman,
“olay idarenin
bir eyleminden
kaynaklanmalı”
kriterini uygular.
Başvuruların
geri çevrilmesi,
genellikle olayın
yargı aşamasında
olması, mükerrer
başvuru, iddianın
açık bir temelden
yoksunluğu gibi
nedenlerden
kaynaklanmaktadır.
Başvurabilmek için
zamaşıımı bir yıldır.

SDE Analiz

Daha sonra genel yetkili ombudsmanın dışında çok dar alanda yetkili uzmanlık ombudsmanlıkları kurulmuştur. Bu uzmanlık ombudsmanlarına örnek olarak şunlar sayılabilir; cezaevi ombudsmanı, medya ombudsmanı, Kuzey İrlanda ombudsmanı, polis ombudsmanı, adalet hizmetleri ombudsmanı. İngiltere'ye bağlı olan Kuzey İrlanda Ombudsmanı (Northern Ireland Ombudsman's Office) yararlı çalışmalar yapmaktadır. Parlamento Komiseri, bireylerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin kötü yönetim ihlal iddialarını inceler. İdarenin zamanında basiretli bir tüccar gibi davranmaması, mevzuata uymaması, eşitliğe aykırı davranması veya taraf tutması ihlal nedeni olmaktadır. İngiltere ombudsmanları kötü yönetimin önlenmesi konusunda iyi örnekler verebilmişlerdir. İngiltere bu alanda kurumsallaşmasını da yapmış ve şu ombudsmanlıkları kurmuştur; Parlamento ombudsmanı (1967), Kuzey İrlanda Parlamento Ombudsmanı (1969), Kuzey İrlanda Şikâyetleri İnceleme Ombudsmanı (1969), Mahalli İdareler Ombudsmanları (İngiltere, Galler-1974) ve İskoçya 1976), Adli Hizmetler Ombudsmanı (1990). İngiltere'de Kamu denetçisi politik açıdan tarafsızdır; görevini yürütürken her türlü partizanlıktan uzak kalması görevinde başarılı olması için şarttır. Bu yüzden Kamu denetçisinin siyasi partilerle ilişkisi olamaz. İngiliz Parlamento Komiseri, Kraliçe'nin atama kararı (Lettre Patente) ve Bakanlar Kurulu kararı ile (order in Council) yürürlüğe konulmasıyla yapılır. İngiltere'de ombudsman, 65 yaşına kadar görev yapabilir. Her iki meclisin talebi (Addresses from Both Houses of Parliament) ile görevden alınabilir. İngiltere'de 4 resmi ombudsman bulunmaktadır. Birincisi Parlamento Komiseridir (1967). İkincisi sağlık alanında çalışan Sağlık Hizmetleri Komiseridir (Health Service Commissioner). Üçüncüsü Mahalli İdareler Ombudsmandır (Commissioner for Local Administration) (İngiltere, Galler-1974) ve İskoçya 1976). Dördüncüsü ise Adli Hizmetler Ombudsmanıdır (1990) (The legal Services Ombudsman). İngiltere'de ayrıca şu ombudsmanlar da vardır; Parlamento ve Sağlık Hizmetleri Ombudsmanı (Parliamentary and Health Service Ombudsman), Yerel Hükümet Ombudsmanı (Local Government Ombudsman), Finans Ombudsmanı (Financial Ombudsman Service), Hukuk Ombudsmanı (Legal Ombudsman), Mülkiyet ve Konut Ombudsmanı (The Property Ombudsman, Ombudsman Services: Property, Housing Ombudsman) ve Cezaevi Ombudsmanı (Prisons Ombudsman).

14. İsveç'te önce Parlamento Ombudsmanlığı kuruldu (Justitien Ombudsmanen). Parlamento Ombudsmanı dört yıl için seçilir. Parlamento Ombudsmanı, 48 kişiden oluşan bir Karma Parlamento Komisyonu tarafından atanır. Ombudsmanlık, Anayasal açıdan dünyada ilk kez 1807 tarihli İsveç Anayasası ile kuruldu. Ombudsmanın dürüst bir hukukçu olması aranır. 1975 yılında "Parlamento Ombudsmanı Talimatı Kanunu" çıkarıldı. Ombudsman'ın denetim alanı İsveç'teki bir kuruluşa verilen en geniş denetim alanıdır. Ombudsman'ın denetim alanı bütün devlet ve belediye kuruluşlarını, mercilerini ve personelini kapsar, buna mahkemeler dâhildir.

Ombudsmanın dürüst bir hukukçu olması aranır. 1975 yılında "Parlamento Ombudsmanı Talimatı Kanunu" çıkarıldı. Ombudsman'ın denetim alanı İsveç'teki bir kuruluşa verilen en geniş denetim alanıdır.

SDE Analiz

Ombudsman'ın mahkemeleri denetlemekteki amacı, davaların görüşülmesinin ve karara bağlanmasının makul bir zaman içinde, görevlerini suiistimal etmeden ve kötüye kullanmadan gerçekleşmesini sağlamaktır. Çünkü adliye müfettişleri hâkim sınıfındandır; dışarıdan birinin denetimi İsveç'te gerekli görülmemiştir. Buna ek olarak İsveç Kilisesi, Piskoposları, Rahipleri ve diğer personeli, Silahlı Kuvvetler ve kamu otoritesi kullanan şirketler denetim kapsamındadırlar. Denetim kapsamında olmayanlar ise, Parlamento üyeleri, Parlamento'nun idari ve temyiz mercileri üyeleri, Seçim İnceleme Komitesi (Election Review Committee) ve Parlamento Genel Sekreterliği (Secretary General of the Parliament) üyeleri Yönetici ve yönetici yardımcısı dâhil olmak üzere İsveç Merkez Bankası Yönetim Kurulu Milli Borç Ofisi (National Debt Office) yönetim kurulu ve komisyon üyeleri ile baş kontrolör, Bakanlar, belediye konseyleri üyeleri ve başsavcıdır. Bakanların denetim dışında tutulmaları, pozisyonlarının idari nitelikten çok politik nitelikte olmasından dolayıdır. Bir bakan dolaylı yoldan denetim kapsamına girebilir. Eğer Parlamentonun Anayasa Komitesi tarafından Bakanlara Mecliste dava açılırsa, Ombudsman, bakanları incelemeye ve haklarında yasal işlem başlatmaya yetkilidir. Ombudsmanlar birbirlerini denetleyemezler.

İsveç'te 4 adet parlamento ombudsmanı vardır. Bunların birincisine Chief Parliamentary Ombudsman denilir. Parlamento ombudsmanı parlamento tarafından seçilmiş ve parlamentoya dayanan, yurttaş başvurularını aracısız olarak kabul eden, kamu yönetimine karşı yurttaşların hak ve özgürlüklerini korumakla görevli, idare ve yargıyı denetleyen, araştırma ve soruşturmada geniş yetkileri olan kamunun gerçekten güvenini kazanmış ve herkesçe tanınan kişidir. İsveç'te esas olarak üç tür ombudsman vardır; Parlamento ombudsmanları, Hükümet ombudsmanları, ve Basın ombudsmanı. İsveç'te Parlamento ombudsmanları, bir özel savcının tüm yetkileri ile donatılmışlardır. Ombudsmanlar, Parlamento'ya yasa değişikliği teklifinde bulunabilirler. Yıllık raporlarını Meclise verirler. Meclis komisyonu da bu rapora görüşlerini ekler. Meclis ombudsmanının denetim alanına asker, yargı ve belediyeler girer. Mahkemeler, hapishaneler, polis ve belediyeler sık sık denetlenir. İsveç Parlamento Ombudsmanları yargı organlarını da denetlerler. Başka birçok ülkede bu alanda farklı yaklaşımlar benimsenmiştir. Bir yargıya karşı disiplin önlemlerinin uygulanması veya görevden uzaklaştırılması, işini yapamayacağı anlaşıldığı takdirde, mümkündür. Bu konudaki önlemler bizzat yargı organları ya da adalet bakanı tarafından alınmaktadır. Yaptığı incelemeler sonucunda bir kamu görevlisinin suçlu olduğu kanısına ulaşan Ombudsman bir savcı gibi ceza soruşturması başlatmaya yetkilidir. Böyle bir durumda soruşturma, usul hukukuna göre yapılır ve ombudsman Anayasanın kendisine verdiği yetkiye dayanarak savcılardan görülmekte olan davada kendisine yardımcı olmalarını isteyebilir.

İsveç'te hükümet ombudsmanı, hükümet tarafından atanan beş adet ombudsmandan oluşur; Tüketici Ombudsmanı, Fırsat Eşitliği Ombudsmanı,

Ombudsman'ın mahkemeleri denetlemekteki amacı, davaların görüşülmesinin ve karara bağlanmasının makul bir zaman içinde, görevlerini suiistimal etmeden ve kötüye kullanmadan gerçekleşmesini sağlamaktır.

SDE Analiz

Etnik Ayrımcılık Ombudsmanı, Çocuk Ombudsmanı ve Özürlüler Ombudsmanı. Ombudsman duruma göre, kamuya açık olarak kararını bildirebilir. Bu kararlar genellikle çok ayrıntılı gerekçeler içerir ve bir yargı kararı gibi yazılır. Bu gibi kararlar bazen basında da yer alır ve Riksdag (parlamento) üyeleri, yargıçlar, kamu görevlileri için önem taşır. İsveç'te Ombudsmanların dava açma yetkisi de vardır. 20'nci yüzyılın başına kadar İsveç'te bürokratlar aleyhine dava açılması vakaları fazla olmasına rağmen giderek azalmış ve sadece zimmet, rüşvet veya gizli bilgileri açıklama gibi ciddi vakalarda dava açılma başlanmıştır.

İsveç'te Ombudsmanlar kamu görevleri sırasında yasaları çiğneyen görevlilere karşı soruşturma veya disiplin soruşturması açabilirler. Ancak bugün Ombudsmanların elindeki asıl güç, görevini savsaklayan personeli uyarma ve eleştirme yetkileridir. Eğer Ombudsmanlar bir görevlinin karar veya işlemini ceza gerektirmemekle birlikte yetersiz, yersiz veya akıldışı bulursa, sorunun nasıl çözümleneceğini belirtebilir. Ayrıca kanunun eşit şekilde ve doğru uygulanmasını sağlamak için görüşlerini bildirmek yetkisi de vardır. Dava açmanın yanı sıra Ombudsman, ilgili otoritelere talimatlar, hatırlatmalar, beyanlar, bildirgeler gönderebilir. Eğer Ombudsman, araştırmaları sırasında uygunsuz, yetersiz veya haksız bulduğu bir durumla karşılaşır, fakat olayın yeteri kadar ciddiyet taşımadığına karar verirse, sadece olayla nasıl ilgilenilmesi gerektiğine dair önerilerde bulunabilir.

- 15. İsviçre** Kantonlarında değişik ombudsmanlıklar vardır. İdari ombudsman, adli ombudsman, sağlık ombudsmanı gibi.
- 16. İspanya** Ombudsmanlığı bağımsız ve tarafsız olup, ofisinde yaklaşık 200 kişi çalışmaktadır. İspanya'da 17 eyaletin her birinde ayrı ombudsmanlıklar vardır. Ombudsmanın başta hapishaneler, gözaltı yerleri olmak üzere idareye ait birçok yeri haberli ve habersiz ziyaret etmek yetkisi vardır. Ombudsman, hapishanelere, her zaman ani baskınlar yapabilir.
- 17. İsrail'de** Ombudsmanlık, 1971 yılında kurulmuştur. Ombudsman Parlamento'ya (Knesset) yıllık rapor ve gerektiğinde özel rapor sunar.
- 18. İrlanda'da** güçlü bir bağımsız ve tarafsız olarak çalışan bir Ombudsmanlık sistemi vardır; ayrıca İrlanda İnsan Hakları Komisyonu faaliyet gösterir. İrlanda İnsan Hakları Komisyonu (IHRC), 2001 yılında Kutsal Cuma Anlaşması'yla (*Holy Friday Treaty*) kurulmuştur ancak etkin faaliyeti, 2003 yılından sonradır. İrlanda İnsan Hakları Komisyonunun faaliyet alanı mevzuatında açık şekilde belirtilmiştir. Komisyon soruşturma neticesinde elde edilen bulgular neticesinde başvuru adına re'sen dava açabilir, başvuru-cunun açmış olduğu davaya müdahil olarak katılabilir. IHRC, mütalaalarına başvurulmak üzere mahkemeye çağrılabilir. Komisyonun faaliyet gösterdiği bir diğer alan ise genel anlamda eğitim-bilinçlendirme ve araştırmadır. Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleriyle toplumda bir insan hakkı kültürü oluşturmak ve araştırmalar yapıp en iyinin ne olacağı sorusuna cevap arayıp bunları yayımlamak Komisyonun sık yürüttüğü faaliyet türleridir. IHRC,

İsveç'te Ombudsmanlar kamu görevleri sırasında yasaları çiğneyen görevlilere karşı soruşturma veya disiplin soruşturması açabilirler. Ancak bugün Ombudsmanların elindeki asıl güç, görevini savsaklayan personeli uyarma ve eleştirme yetkileridir.

SDE Analiz

14 kişiden oluşan Kurul ve diğer 10 personel olmak üzere toplam 24 kişiden oluşmaktadır.

- 19. İtalya** Medeni Haklar Savunucusu (Difensore Civico=DC) ombudsmana tekabül eder, Ulusal düzeyde değildir. İlk kuruluşu 1974 tarihindedir. 20 eyalet, 94 vilayet ve 8 bini aşkın belediye yönetimleri üzerinde etkilidir.
- 20. Kanada**'da da, ABD gibi genel bir ombudsman yoktur. Belli konulara bakan 3 ombudsman olup, bunlardan Kanada Enformasyon Komiseri ve Ceza Sistemi Müfettişi önemlidir. Kanada'da ombudsmanlık, yerel düzeyde yaygındır. Kanada'nın tüm eyaletlerinde ombudsman vardır (bir Ada hariç). Kanada'da federal bir ombudsmanın kurulması 2001 yılından beri tartışılmaktadır.
- 21. Kırgızistan**'da Ombudsmana (Akikatçı=Hakikatçı) denilmektedir. 2002'de Ombudsman Yasası çıkarılmış; 2007 tarihli Anayasaya ombudsmanlıkla ilgili hüküm konulmuştur.
- 22. Lüksemburg**'da Ombudsmanlık kavramı karşılığında Fransa gibi "Mediator" kelimesi kullanılmaktadır.
- 23. Norveç**'te Ombudsmanlık 1962 yılında kurulmuş, 1968'de geliştirilmiştir.
- 24. Portekiz**'de Ombudsmanlık, Anayasa'nın 23 üncü maddesiyle 1975'de kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir kuruluştur.
- 25. Romanya** Ombudsmanlığı yani "Romanya Halkının Avukatlığı" 1994 yılında kurulmuştur.
- 26. Rusya Federasyonu**, ombudsmanlık kurumunu 1997 yılında, "İnsan Hakları Komiserliği" adı altında kurmuştur. Daha önce Rusya'da 300 yıllık mazisi olan ve halen de yaşayan Prokuratura isimli benzeri bir kurum vardır. Ombudsmanlar, Rusya Federal Meclisi olan Duma'da yapılan gizli seçimle, salt çoğunlukla ve 5 yıl için seçilir. Seçilen kişi Duma'da yemin eder. İnsan Hakları Komiseri, gerektiğinde Duma tarafından görevinden alınabilir. Rusya ve Doğu Bloku Ülkelerinde ombudsmanlar daha çok insan hakları ihlalleri ile ilgilenmekte ve geçmişteki yozlaşmadan kurtulmak için iyi yönetime geçişi hedeflemektedirler.
- 27.** Nüfusu 5 milyon civarında olan **Yeni Zelanda**'da ombudsmanlık kurumu, Parliamentary Commissioner Act ile 1962 yılında kurulmuş, 1975 yılında Ombudsman Act çıkarılarak sistem daha da geliştirilmiştir. Ombudsman, 72 yaşına kadar görev yapabilir. Ombudsmana başvurabilmek için, başvuru sahibi, iç hukuk yollarının tamamını tüketmiş olmalıdır. Yeni Zelanda ombudsmanlığı, doğal adalet veya hakkaniyet anlamına gelen "Natural Justice" kavramına önem verir. Baş-ombudsmanın maaşı Başbakanın maaşına yakındır.
- 28. Yunanistan**'da Ombudsmanlık 1997 tarihinde kurulmuştur. İlk Yunan Ombudsmanı Nikiforos halen AB Ombudsmanıdır.

Rusya ve Doğu Bloku Ülkelerinde ombudsmanlar daha çok insan hakları ihlalleri ile ilgilenmekte ve geçmişteki yozlaşmadan kurtulmak için iyi yönetime geçişi hedeflemektedirler.

SDE Analiz

Ombudsmanlık ve Benzeri Kurumsallaşmalar

Ombudsmanlık ve ulusal insan hakları kurumları, genel olarak, insan haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan kurumlardır. Ulusal kurum kavramının ortaya çıkışı, Ombudsmanlık kavramının ise yaygın hale gelişi, İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar gitmektedir. Bununla beraber, bu kurumlar 1970 ve özellikle de soğuk savaşın sona erdiği 1990'lardan sonra daha da yaygınlaşmaya başlamıştır. İnsan hakları kurumlarına ilişkin BM'nin Paris Prensipleri tavsiye niteliği taşımakta ve bağlayıcılığı bulunmamaktadır. İşkenceye karşı Birleşmiş Milletler sözleşmesinin ihtiyari protokolü (OPCAT) ve Avrupa Birliğinin 2000/43/EC sayılı Irk Eşitliği Direktifi, bu belgelere verilecek örnekler arasındadır. Paris Prensipleri ulusal kurumlara ilişkin ilkeleri belirlemekle birlikte bu konuda ülkelere belirli bir model önermemektedir. Avrupa'daki uygulamalara bakıldığında, Danimarka ve Almanya'da akademik yönü ağırlıklı Enstitü niteliğinde, Fransa ve Yunanistan'da geniş katılımlı danışma kurulu ya da komisyonu niteliğinde ulusal kurumlar göze çarpmaktadır. Bu dört ülke, ulusal insan hakları kurumu yanında ayrıca ombudsmana da sahiptir. İspanya, Portekiz ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerde ayrı bir ulusal insan hakları kurumu bulunmamaktadır; kamu denetçiliği kurumları (ombudsmanlık) aynı zamanda ulusal insan hakları kurumu işlevini de üstlenmektedir. Fransa ve Danimarka gibi hem ulusal insan hakları kurumuna hem de kamu denetçiliği kurumuna sahip olan ülkelerde ulusal insan hakları kurumlarının başvuru almadıkları gözlemlenmektedir. Kamu denetçiliği kurumunun temel işlevi başvuru almak ve incelemek olduğundan, ayrıca ulusal insan hakları kurumuna da başvuru alma yetkisi verilmesi görev ve yetki çatışmasına yol açabilecektir. AB'nin 200/43/EC sayılı Direktifinde, kurulması gereken "Eşitlik Kurumları"nın insan hakları kurumları bünyesinde oluşturulabilecekleri ifade edilmektedir. Danimarka'da eşitlik kurumunun görevi ulusal insan hakları kurumuna, ulusal önleme mekanizması görevi de ombudsmanlığa verilmiştir.

Ombudsmanlık ile insan hakları kurumlarını fonksiyon açısından çok katı bir şekilde ayırmamak gerekmektedir. İki tür yapılanmanın birçok konuda ayrılması, araya net ayrımlar konulması mümkün değildir. Her ikisi de bireysel başvuru alabilir ve inceler. Kural olarak her ikisi de bağlayıcı karar alma yetkisine sahip değildirler. Ombudsmanın görev ve yetki alanı, idarenin doğrudan insan hakları adı altında mütalaa edilmeyen tüm eylem ve işlemlerini kapsamasından dolayı daha geniştir. İnsan hakları bilgi ve kültürünün toplumda yerleşmesi ve idarecilerin tüm eylem ve işlemlerinde insan haklarını içselleştirmesi için eğitim, araştırma ve bilinçlendirme faaliyetlerine yoğunlukla yer verilmesi de insan hakları kurumlarını ombudsmanlardan ayıran bir önemli farktır. Herhangi bir yapılanmanın ne olarak nitelendirildiğinden daha çok üstlenmiş olduğu işlevler ve bu işlevleri yerine getirmek için taşımış olduğu tarafsızlık, bağımsızlık, yetki, bütçe ve insani imkânlar önemlidir.

Sadece ombudsmanlığa sahip olan ülkeler, İspanya, Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve birçok Latin Amerika Ülkeleridir. Ombudsmanlığa ve Ulusal Kuruma ayrı ayrı sahip olan ülkeler ise Fransa, Danimarka, Yunanistan, İngiltere, Almanya ve AB'nin çoğu ülkeleridir.

Sadece ombudsmanlığa sahip olan ülkeler, İspanya, Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve birçok Latin Amerika Ülkeleridir. Ombudsmanlığa ve Ulusal Kuruma ayrı ayrı sahip olan ülkeler ise Fransa, Danimarka, Yunanistan, İngiltere, Almanya ve AB'nin çoğu ülkeleridir.

SDE Analiz

İnsan hakları alanındaki kurumsallaşma çalışmaları, dünyadaki gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de giderek artan bir süreç izlemiştir. 90'lı yıllarla birlikte 3686 no ve 5. 12. 1990 tarihli bir yasa ile (RG 8. 12. 1990/20719) İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu kurulmuş, hükümet içerisinde insan haklarından sorumlu bir bakanlık ihdas edilmiş, Adalet, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları başta olmak üzere çeşitli bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde insan hakları birimleri kurulmuştur. Bu süreç 2000'li yıllara girilmesi ile yeni bir hız kazanmış, önce yurt genelinde tüm il ve ilçelere yayılan "İnsan Hakları Kurulları" oluşturulmuştur; 4643 sayılı Kanunla da İnsan Hakları Üst Kurulu, İnsan Hakları Danışma Kurulu, İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetleri ve İnsan Hakları Başkanlığı kurulmuştur. İnsan Hakları Başkanlığı'nın Türkiye İnsan Hakları Kurumu ismi verilen yeni bir kuruma dönüşümü için hazırlanan yasa tasarısı TBMM'de bulunmaktadır. Bizce, Türkiye İnsan Hakları Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu ile birlikte ele alınmalıdır.

Türkiye'de ombudsmana benzer bazı kurumlar vardır. Bunlar, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Dilekçe Komisyonu, İnsan Hakları Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Etik Kurul, Ekonomik ve Sosyal Konsey gibi kurumlardır. Ayrıca Ülkemizde çeşitli kamu birimleri içerisinde insan hakları ile ilgili ayrı birimler bulunmaktadır. Bunlar çeşitli kurumlarda bulunan insan hakları birim başkanlıklarıdır. Taşrada, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konularında genel görevli olarak İnsan Hakları Kurulları bulunmaktadır. Ayrıca özel görevli Zarar Tespit Komisyonları, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları bulunmaktadır. Belirtilen birimlerin kamu denetçiliği yasası sonrasında yeniden yapılandırılması gerekebilir. Tekerrürden kurtulmak için bu alan, olabildiğince az kurum halinde çalışmalarını sürdürmelidir.

Ulusal ve Uluslararası Kurumlarla İlişkiler

Temel hak ve özgürlüklerin tanınması ve geliştirilmesi sadece yasal düzenlemelerle mümkün olmamaktadır. Nitekim Yasa ve Başbakanlık Genelgeleri gibi düzenlemelerle ortadan kalkması için büyük gayret gösterilen "Töre ve Namus Cinayetleri" sorunu devam etmektedir. Kuşkusuz ki, temel hak ve özgürlükler bir bütündür. Bunlardan birinin bile ihlali temel bütünlüğün bozulmasına veya yok olmasına yol açmaktadır. Ülkemizin insan hakları alanında ulaştığı aşama ve geldiği düzey, eskiye nazaran oldukça olumlu olmakla beraber, alınması gereken daha epey yol bulunmaktadır. İnsan hakları yaşadığımız çağa damgasını vuran temel kavram olmakla birlikte, bazı hakların gerçekleşmesi için Devletin gücü yanında başka güçlere de ihtiyaç vardır. İnsanlık tarihinin tüm aşamalarında, insanın insan olma özelliğinden dolayı sahip olduğu haklara kavuşması ve kendi onuruna sahip çıkması için mücadele edilmiştir. Hayat, insanın onuruna sahip çıkmasının tarihidir.

Kuşkusuz ki, temel hak ve özgürlükler bir bütündür. Bunlardan birinin bile ihlali temel bütünlüğün bozulmasına veya yok olmasına yol açmaktadır. Ülkemizin insan hakları alanında ulaştığı aşama ve geldiği düzey, eskiye nazaran oldukça olumlu olmakla beraber, alınması gereken daha epey yol bulunmaktadır.

SDE Analiz

Gerek adli gerekse idari yargıda her yıl çok sayıda dosya bir sonraki seneye kalmaktadır. Uyuşmazlığın makul bir süre içerisinde çözüme kavuşturulması, en temel insan haklarından biridir. Yargılamanın uzaması, adalete güveni zaafa uğratmaktadır. Gecikmiş adalet adaletsizliktir, ifadesi bu durumu açıkça izah etmektedir. Bu sorunu çözüme kavuşturacak nitelikte önemli ve acil tedbirler alınmalıdır. İşkence ve kötü muamele suçlarının zamanaşımına uğratılmaması, kamu vicdanının rahatsız edilmemesi gerekir. AIHS ve AIHM içtihatları doğrultusunda yargı reformuna ülkemizin -gecikmiş de olsa- şiddetle ihtiyacı vardır. AB önceliklerinin başında gelen yargı reformu ve istinaf mahkemelerinin kurulması gibi çalışmalar, gelecekte adil yargılanma konusundaki sıkıntıları azaltabilecektir.

Cezaevi ve nezarethanelerimizin denetlenmesi, Cezaevi izleme Kurulları, Mülki amirler, Başsavcılar, adliye müfettişleri, yetkili savcılar, infaz hâkimleri, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, İnsan Hakları Kurulları tarafından yapılmaktadır. Dış denetim ise, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin ve BM İşkenceyi Önleme Komitesi'nin denetimine açıktır. İnsan Hakları Başkanlığı, İnsan Hakları Kurulları aracılığıyla, nezarethanelerin denetimini haberli veya haber-siz yapacak 3 kişilik komiteden en az bir kişinin mutlaka sivil toplum kuruluşlarından olmasını Nisan 2008'den itibaren uygulamaya koymuş ve bu konuda sivil toplum kuruluşlarını, nezarethaneleri denetlemeye çağırmıştır. Toplam sayısı 384 olan ceza infaz kurumlarımızın ve toplam sayısı 5344 olan nezarethanelerimiz (2.456+2.888=5.344 adet) belirtilen birimler tarafından denetlenmektedir. Ceza infaz kurumları, özellikle içinde sivil toplum kuruluşu temsilcileri bulunan bağımsız 'Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları (CİKTİKK)'nca (CİKTİKK Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun=20.11.2007/5712, RG. 4.12.2007/2670) ile denetlenmektedir.

İnsan Hakları Kurulları bünyesinde çeşitli komisyonlar olup, bunlar, insan hakları uygulamaları açısından hassasiyet taşıyan yerlerde incelemeler yaparak, insan hakları standartlarına uygun olup olmadığı ile ilgili raporlar hazırlamaktadırlar. Kurullar sadece nezarethanelere yönelik olarak değil, insan hakları uygulamaları açısından hassasiyet taşıyan yerlerle ilgili olarak çalışma yapmaktadırlar.

Çocuk Hakları Ombudsmanlığı ilk kez Norveç'te 1981 yılında kurulmuştur. Göçmen çocukları, ayrımcılık, kötü muamele, taciz, bazı çocukların özel ihtiyaçları, medyadan çabuk etkilenme, aile içi şiddete maruz kalma gibi sorunlarla ilgilenmektedir. Norveç'ten sonra, ABD, Costa Rica, Yeni Zelanda, Avustralya, İsveç ve İzlanda gibi ülkeler de çocuk ombudsmanlığını kurmuşlardır. İrlanda Çocuk Ombudsmanlığı (The Ombudsman for Children's Office=OCO), gençler için neyin daha iyi olacağı konusunda İrlanda Çocuk Ombudsmanı Yasası'nın (Ombudsman for Children Act-2002) gerekli kıldığı çalışmaları yapmaktadır. Dünya'da ve Türkiye'de insan hakları içerisinde çocuk hakları önemli bir yer tutmaktadır; Dünya'da bir "çocuk sorunu" vardır. Yaklaşık 7 milyarlık dünyanın yarı nüfusunun 18 yaşın altında olduğu, bunların önemli bir kısmının şiddete maruz kaldığı ve insan kaçakçılığının milyar dolarlık boyutu düşünülürse, ko-

İnsan Hakları Kurulları bünyesinde çeşitli komisyonlar olup, bunlar, insan hakları uygulamaları açısından hassasiyet taşıyan yerlerde incelemeler yaparak, insan hakları standartlarına uygun olup olmadığı ile ilgili raporlar hazırlamaktadırlar.

SDE Analiz

nunun önemi ortaya çıkar. İçişleri Bakanlığına göre, Türkiye'deki kayıp çocuk sayısı, 15 Ocak 2008 tarihi itibarıyla 1446 dır.

Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü oranlarının giderek yükselmesi, tutuklu sayısının yüksekliği, cezaevi personelinin sayı olarak yetersizliği, tutuklu ve hükümlülerin mekân darlığı ve Avrupa Konseyi standartlarında yeni cezaevlerinin inşası sorunları günümüzde tartışılmaktadır. Ceza infaz kurumlarındaki sorunun kaynağını, kapasiteyi zorlayan kalabalıklaşma oluşturmaktadır. 2009 verilerine göre cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü sayısının toplamı (2009) 116 bin 340 kişidir. 2009 yılında yine bir önceki yıla göre artış sayısı 116.340- 103.235 = 13.105 kişidir. Şu halde Türkiye'de her sene bir önceki yılın rakamlarına göre yaklaşık on üç bin (13.000) mahpus daha eklenmektedir. Bu durumda ya ceza mevzuatı değiştirilmeli veya yeni cezaevlerinin yapılması gerekmektedir. Son yıllarda yapılan iyileştirmeler bu alanda çok önemli ilerlemeler olarak değerlendirilmektedir. Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurullarınca ve diğer yetkililerce tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için bu alandaki faaliyetlerin devamı gerekmektedir.

Özellikle işkence ve kötü muamelele karşı soruşturma yapan kişiler bağımsız olmalıdır. BM İşkenceye Karşı Seçmeli Protokolü (OPCAT) gereği kurulması gereken Ulusal Önleme Mekanizması (OPCAT), 14 Eylül 2005 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmıştır. Halen OPCAT'ı onaylayan 37 ülkeden sadece 9'u AB üyesidir. Konu, işkence ile mücadele konusunda soruşturma yapacak kişilerin üstlerine karşı hiyerarşik bağı olmayan, konusunda uzman, tamamen bağımsız ve geleceği teminatlı olan kişilerden oluşmasıdır.

Türkiye, terör belasıyla uğraştığı halde özellikle 2000'li yıllar itibarıyla insan haklarından ödün vermemiştir. Türkiye güvenlikle insan haklarını at başı sürdürmektedir. Türkiye'de gözetim süresi 24 saat iken örneğin İngiltere'de gözetim süresi 28 gündür. Başlıca uluslararası insan hakları metinlerini kabul eden, Anayasa'nın 90. maddesinde 7 Mayıs 2004 değişikliğiyle uluslararası insan hakları metinlerini yasalar karşısında üstün kabul eden, 12 Eylül 2010 tarihli halkoylaması ile Anayasasının 26 maddesini değiştiren Türkiye, iç mevzuatını her aşamada yenilemektedir. Ülkemizde, özellikle son 7 yılda, işkence ve her türlü kötü muamelele "sıfır hoşgörü" politikası çerçevesinde etkin mücadele, hem mevzuat hem de uygulama düzeyinde kararlılıkla sürdürülmektedir. Tüm bakanlık ve kamu kurumlarında çok sayıda insan hakları eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Başbakanlık genelgeleri ile Adalet ve İçişleri Bakanlarının genelgeleri her tür insanlık dışı muamelele sıfır tolerans gösterileceğini açıkça belirtmektedir.

Ombudsmanlık kurumlarının uluslararası kuruluşlarla işbirliği vardır. Uluslararası ombudsmanlık Kurumu (International Ombudsman Institution=IOI) 1992 senesinde kurulmuş olup, 1992 senesinde 58 üye ülke Ombudsmana sahiptir. IOI, Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. Kanada'da sekreterliği bulunmaktadır olup, her 4 yılda bir uluslararası bir toplantı düzenlemektedir; toplantıları, 1984 da Stockholm'de, 1992'de Viyana'da, 1996'da Buenos Aires'de yapılmıştır. Son toplantısında Genel Sekreterlik Avusturya'ya (Viyana) nakledilmiştir. Ayırı-

Ombudsmanlık kurumlarının uluslararası kuruluşlarla işbirliği vardır. Uluslararası ombudsmanlık Kurumu (International Ombudsman Institution=IOI) 1992 senesinde kurulmuş olup, 1992 senesinde 58 üye ülke Ombudsmana sahiptir. IOI, Yönetim Kurulu tarafından yönetilir.

SDE Analiz

ca bölgesel işbirliği teşkilatları da mevcuttur; örneğin Avrupa Ombudsmanlık Kurumu (European Institute of Ombudsmen=EIO) vardır. EIO, Avusturya öncülüğünde kurulmuştur. ABD Ombudsmanlar Birliği (The United States Ombudsman Association=USOA), 1977 senesinde kurulmuştur; yerel, bölgesel ve federal düzeydeki ABD ombudsmanlarını bir araya getiren bir birliktir. Amerikan ombudsman modeline göre, ombudsmanlık bir kanun ile kurulur, tüm soruşturma yetkileriyle donatılır, her tür dosyaya girme hakkı vardır. Yasama ve yürütme tarafından seçilen ombudsmanlar, tüm ABD'ye yaygındır. Avrupa Birliği'nin ilerleme raporlarında Türkiye'de kamu denetçiliği kurumu (ombudsmanlığa) kurulmasına ilişkin talepler vardır.

2006 Tarihli Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'na Göre Kamu Denetçiliği (KDKK-2006'nın Analizi)

Kamu denetçiliği kurumunda önemli olan nokta, her ülkenin kamu denetçisini kendi sosyal ve politik yapısına, hukuksal sistemine, kültürel ve demografik özelliklerine göre uyarlamasıdır. Kamu denetçiliği sistemi, bir başka ülkeden kopya edilmemeli fakat ülke koşullarına uygun bir şekilde tasarlanmalıdır.

Yapılan başvurulardan; belli bir konuyu içermeyenler, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınınca karara bağlanmış uyuşmazlıklarda denetçilerin yetkisi yoktur. Ayrıca; Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı faaliyetlerine ilişkin işlemler ile yargı mensuplarının işlem ve eylemleri ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî hizmete ilişkin faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır. Kamu Denetçiliği Kurumu, gerçek ve tüzel kişilerin idarenin işleyişi, her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları ile ilgili şikâyetlerini, 5548 sayılı Kanunda belirtilen diğer hususların yanında insan haklarına saygı yönünden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Kurum TBMM Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliği haiz ve özel bütçelidir.

Kanuna göre, hiçbir organ, makam, merci veya kişi, baş-denetçiye ve denetçilere görevleriyle ilgili olarak emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Kurumun bağımsızlığı yasa ile teminat altına alınmıştır. Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin verilmesi zorunludur. İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak baş-denetçi, denetçiler veya uzmanlar tanık ya da ilgili kişileri dinleyebilmektedir. Kamu Denetçiliği Kurumunun görev yaparken uyması gereken ilkeler adalet, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk, Anayasa ve sair mevzuata uygun davranmaktır. Kurum kendisine gelen talepleri bu açıdan inceleyecek ve araştıracaktır.

Kurulun görevleri kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri çıkarmak, yıllık raporu hazırlamak, yıllık raporu beklemeksizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak, raporları kamuoyuna duyurmaktır. Kurum'un görevleri ise,

Kamu denetçiliği kurumunda önemli olan nokta, her ülkenin kamu denetçisini kendi sosyal ve politik yapısına, hukuksal sistemine, kültürel özelliklerine göre uyarlamasıdır.

SDE Analiz

Kurumun yapısı (2006), genel olarak eşitlik kurumuna ilişkin direktiflere uygundur. Kurumun (2006) görevleri arasında ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik ile ilgili konulara açık bir şekilde yer verilmesi, Kurumun görev alanının yalnızca idarenin işlem ve eylemleriyle sınırlandırılmaması gerekmektedir.

idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, Anayasa'da belirtilen nitelikler çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmaktır. Kuruma, gerçek ve tüzel kişiler başvurabilirler. Yabancıların başvuru hakkını kullanabilmeleri, karşılıklılık esasına bağlıdır. Başvuru; başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, yerleşim yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve yerleşim yeri ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren Türkçe dilekçe ile yapılır. Bu başvuru, yönetmelikte belirlenecek şartlara uyulmak kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

Yapılan başvurulardan; belli bir konuyu içermeyenler, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar, sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılanlar incelenmez. Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvurulabilir. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz. Kuruma, idarî işlemlerde tebliğ tarihinden, idarî eylem, tutum ve davranışlarda öğrenme tarihinden itibaren doksan gün içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir. Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur. Kurum, inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirir. İlgili merci, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma bildirir. Kurum, başvurana, işleme karşı başvuru yollarını da gösterir. Baş-denetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel, siyasî partilere üye olamazlar; herhangi bir siyasî parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef alan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı yapamazlar; görevleri sebebiyle herhangi bir şekilde öğrendikleri meslekî veya ticarî sırları görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklamazlar, kendilerinin veya başkalarının yararına kullanamazlar.

Kamu Denetçiliği Kurumunun aynı zamanda Paris Prensipleri'ne uygun bir Ulusal İnsan Hakları Kurumunu kapsamaları için, mevcut görevlerine ek olarak; İnsan hakları alanında araştırmalar yapması, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerinde bulunması, insan haklarının geliştirilmesi konusundaki görevlerine vurgu yapılması gerekmektedir. Kurumun yapısı (2006), genel olarak eşitlik kurumuna ilişkin direktiflere uygundur. Kurumun (2006) görevleri arasında ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik ile ilgili konulara açık bir şekilde yer verilmesi, Kurumun görev alanının yalnızca idarenin işlem ve eylemleriyle sınırlandırılmaması gerekmektedir.

SDE Analiz

Sonnot

1 <http://www.ombudsman.europa.eu/home.faces>